

จดหมายข่าว

สำนักงานพัฒนาคุณภาพ

LIVE

Visit Our Website
<https://qd.ku.ac.th/>

ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนกุมภาพันธ์ 2569

Read More

หลักสูตรใหม่ เด็กไทยไปไกลแค่ไหนในโลกที่เปลี่ยนเร็ว

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ “**ระบบการศึกษาไทย**” ถือเป็นกลไกสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการยกระดับการจัดการศึกษาไทยอย่างเป็นระบบ ทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต คุณธรรม และการรู้เท่าทันเทคโนโลยี ได้สะท้อนมุมมองและการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ ในการขับเคลื่อนกระบวนการปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนในครั้งนี้

ความสำคัญของหลักสูตรการศึกษา

หลักสูตรการศึกษาเปรียบเสมือน “**เข็มทิศชี้นำชีวิต**” ที่กำหนดเส้นทางอาชีพของบุคคล เช่น คนที่เรียนหมอจะมีวิถีชีวิตแตกต่างจากคนที่เรียนครู แต่ในมิติของรัฐหลักสูตรการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคนที่จะพัฒนาประเทศในอนาคต โดยผ่านการกำหนดเป้าหมาย ประสบการณ์ และกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน อย่างไรก็ตาม หลักสูตรการศึกษาปัจจุบันยังล้าหลังและไม่ได้รับการปรับปรุงในรอบ 30-40 ปี ส่งผลให้สมรรถนะของเด็กไทยลดลงและไม่สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้

โครงสร้างหลักสูตรเดิม จุดอ่อนที่ต้องแก้ไข

โครงสร้างการเรียนรู้ในการกำหนดทิศทางให้แก่ผู้เรียนมีความสำคัญในการพัฒนาเด็กให้มีสมรรถนะครบทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ไม่ใช่เพียงแค่ด้านวิชาการเท่านั้น เช่น ในประเทศจีนที่มุ่งเน้นการผลิตบุคลากรที่เก่งด้านวิศวกรรม โดยหลักสูตรจะกำหนดกรอบการเรียนรู้และทิศทางของการพัฒนาเด็ก ในขณะเดียวกัน การปรับหลักสูตรเพื่อให้ทันกับความรู้ใหม่ ๆ ก็เป็นเรื่องที่ท้าทาย และในการสอบคัดเลือกปัญหาคือเนื้อหาที่เรียนมาไม่สอดคล้องกับการสอบที่ใช้วัดผล ซึ่งรูปแบบการวัดผลเป็นการวัดความจำหรือการคิดวิเคราะห์ ก็จะส่งผลต่อการปรับรูปแบบไปตามการสอบนั้น ๆ ซึ่งทั้งหมดมีผลต่อการพัฒนาและการวัดผลการเรียนรู้ของเด็ก

หลักสูตรใหม่ที่ทันโลก สร้างทักษะเด็กไทยในอนาคต

การปรับหลักสูตรใหม่ควรเรียนรู้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว โดยในไทยโครงสร้างหลักสูตรยังสอนวิชาเหมือนกันหมด โดยไม่คำนึงถึงระยะเวลาเรียนที่เหมาะสมในแต่ละวิชา ในต่างประเทศ เช่น อังกฤษ จะเน้นวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา และวิทยาศาสตร์เป็นหลักก่อน แล้วเพิ่มวิชาอื่น ๆ เช่น Civic Education เพื่อเสริมทักษะความเป็นพลเมืองสำหรับไทยควรปรับหลักสูตรเพื่อเติม และทักษะใหม่ ๆ ที่ตอบโจทย์โลกยุคปัจจุบัน

การศึกษายุค AI จากการท่องจำสู่ทักษะชีวิต

เด็กไทยควรเริ่มเรียนทักษะชีวิตและการคิดมากกว่าการเน้นเนื้อหาวิชาการ เนื่องจากโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความรู้ที่สำคัญในปัจจุบัน คือทักษะชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน

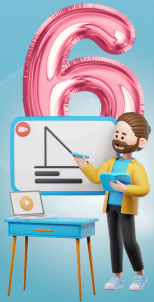
- 1) วิชาความรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ที่เรียนได้ในระดับที่เหมาะสม
- 2) วิชาความดี เพื่อให้เป็นคนดี
- 3) วิชาทักษะชีวิต เพื่อพึ่งพาตนเองได้
- 4) วิชาชีพ เพื่อประกอบอาชีพได้ การมีทักษะชีวิตที่ดีจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้และคิดได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องพึ่งแค่โรงเรียน เพราะมีเทคโนโลยีที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ที่สามารถเข้าถึงง่ายและรวดเร็ว

ปรับหลักสูตรครั้งใหญ่ ต้องเปลี่ยนทั้งระบบ

ความเข้าใจที่ว่า หลักสูตรของประเทศไทยปรับบ่อย ทั้งที่มีการปรับหลักสูตรน้อยมาก ตั้งแต่ปี 2540 มาถึงปี 2551 และในปี 2568 รวมประมาณ 20 กว่าปี ที่ไม่ได้มีการปรับครั้งใหญ่แบบครบทุกวิชา แต่มีการปรับเฉพาะรายวิชา เช่น เสริมวิชาประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง เป็นต้น ซึ่งต้องปรับหลักสูตรครั้งใหญ่รวมถึงปรับพัฒนาการสอนของครู ผู้สอนด้วย ปรับเนื้อหาสาระในตำรา รวมถึงปรับวิธีในการจัดการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายในการปรับหลักสูตรครั้งนี้เพื่อให้เด็กไทยเรียนอย่างมีคุณภาพ หรือสมรรถนะที่แข่งขันกับคนอื่นได้

หลักสูตรใหม่กับการเสริมพลังครูผู้สอนในระบบการศึกษาไทย

การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรควรให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เช่นเดียวกับการปรับหลักสูตรของเกาหลีใต้ ที่เริ่มจากการรับฟังความคิดเห็นจากครูทั่วประเทศ ผู้ปกครอง และนักวิชาการ ก่อนจะกำหนดเป้าหมายและออกแบบหลักสูตร โดยเชิญนักวิชาการหลายร้อยคนมาร่วมเขียนหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนภายใน 3 เดือน ในขณะที่ประเทศไทย การทำหลักสูตรมักใช้เวลานานถึง 3 ปี ดังนั้น การปรับระบบการทำงานในไทยจึงต้องเสริมระบบให้กับครู เช่น สื่อการสอนที่ทันสมัย ระบบคอมพิวเตอร์ที่ดี และภาระงานที่เหมาะสม เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

ระบบการศึกษาไทยยังมีความเหลื่อมล้ำ แม้ว่าจะใช้หลักสูตรและตำราเดียวกัน แต่คุณภาพของครูไม่เท่ากัน โดยครูเก่งมักย้ายไปสอนในเมืองหรือโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงควรปรับหลักสูตรใหม่ โดยหลักสูตรส่วนกลางควร 50-60% หลักสูตรท้องถิ่น 20-30% และวิชาเสริมตามความถนัด 10% การจัดทำสื่อการเรียนการสอนควรได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกันพัฒนาตำราและข้อสอบใช้ร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

เป้าหมายสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต

สมรรถนะที่เด็กไทยควรมีประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ได้แก่

- 1) ด้านร่างกาย แข็งแรงและมีสุขภาพดี
 - 2) ด้านจิตใจ มีคุณธรรม สุภาพ และเรียบร้อย
 - 3) ด้านสังคม มีจิตใจเอื้อเฟื้อ ร่วมงานกับผู้อื่นได้ และตรงต่อเวลา
 - 4) ด้านวิชาการ มีทักษะการอ่านเขียนและการคิดวิเคราะห์ รวมถึงการใช้ภาษาอังกฤษได้
- นอกจากนี้ เด็กไทยต้องเข้าใจและรู้เท่าทันเทคโนโลยี และรู้จักความเป็นพลเมือง สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้ รวมถึงมีความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสิ่งใหม่ การเรียนรู้เหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเกิดในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว สามารถเรียนรู้จากกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ค่ายอาสาหรือชมรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

บทบาทวุฒิสภากับการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย

การศึกษาปัญหาการศึกษาของไทยทั้งระบบถูกพิจารณาใน 3 ด้านหลัก ได้แก่

- 1) การศึกษาพื้นฐานและอาชีวะ
 - 2) การศึกษาเอกชน การศึกษานอกระบบ การศึกษาทางไกล และการศึกษาสำหรับเด็กพิการและด้อยโอกาส
 - 3) อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม
- ในด้านการศึกษาระดับพื้นฐาน คณะกรรมการฯ ได้พิจารณาปัญหาบุคลากรอัตราจ้างที่ยังมีปัญหาค้างคา และหลักสูตรที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของเด็ก โดยเฉพาะเมื่อไปสอบแข่งขัน หรือเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ผลการประเมินสมรรถนะนักเรียน (คะแนน PISA) อยู่ในระดับต่ำ **ดังนั้น** การพัฒนาหลักสูตรใหม่จึงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน วุฒิสภาจะจัดสัมมนาทางวิชาการในเดือนเมษายน 2569 โดยเชิญสถานศึกษา โรงเรียน และมหาวิทยาลัย มานำเสนอผลงานเด่น เพื่อจะนำข้อสรุปจากการสัมมนา ไปสู่การวางแผนและกำหนดทิศทางทางการพัฒนาระบบการศึกษาของไทยต่อไป

สร้าง “เด็กเก่ง” ที่สมดุลและมีความสุข

การศึกษาไทยในอนาคตจะเปิดโอกาสให้สถานศึกษาสามารถเลือกสอนในสิ่งที่จำเป็น ส่วนที่เหลือเด็กสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองจากแหล่งอื่น ๆ เช่น แพลตฟอร์มออนไลน์ หรือเว็บไซต์ใหม่ ๆ ซึ่งช่วยให้ผู้ปกครองไม่ต้องกังวลเรื่องการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร หรือตำราเรียน เพราะระบบการเรียนในปัจจุบันได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐอยู่แล้ว อีกทั้งยังมีครูแนะแนวที่จะช่วยแนะนำแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับเด็ก ในขณะเดียวกัน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาจะลดลง เนื่องจากเด็กสามารถเรียนจบได้เร็วขึ้น และเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพจากแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่หลากหลาย

คำว่า “**เด็กเก่ง**” ไม่ใช่เด็กที่ได้คะแนนสูงสุด แต่คือ เด็กมีความรู้ ความเข้าใจโลก และสังคม สามารถประกอบอาชีพและแข่งขันกับคนอื่นได้ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย เป็นทั้งคนเก่งด้วย เป็นคนดีด้วย และใช้ชีวิตอย่างมีความสุข การปรับหลักสูตรครั้งนี้จึงเป็นก้าวสำคัญในการวางรากฐานอนาคตของประเทศอย่างยั่งยืน

5

เทคนิค

ออกแบบมาตรการจัดการความเสี่ยง ให้มีประสิทธิภาพ เข้าใจง่าย และนำไปใช้ได้จริง

1 ตรงจุดและเหมาะสมกับความเสี่ยง

เลือกมาตรการที่ตอบ “สาเหตุหลัก” ของความเสี่ยง (Root Cause) ไม่ใช่แค่แก้ที่ปลายเหตุ เช่น ถ้าความเสี่ยง คือ ข้อมูลรั่วไหล (Data Leakage) มาตรการควบคุมควรเน้นที่การป้องกันการเข้าถึงข้อมูล (Access Control) ไม่ใช่แค่ตรวจสอบย้อนหลัง (Post-incident Review)

2 ปฏิบัติได้จริงไม่ซับซ้อน

มาตรการควบคุมต้องง่ายต่อการนำไปใช้ (Easy to Implement) ไม่เพิ่มขั้นตอนหรือภาระงานโดยไม่จำเป็น (Not Overly Burdensome) เช่น ใช้ระบบแจ้งเตือนอัตโนมัติ (Automated Alerts) แทนการกรอกข้อมูลซ้ำซ้อน (Duplicate Data Entry)

3 กำหนดผู้รับผิดชอบและวิธีติดตามผล

ระบุให้ชัดเจนว่าใครเป็นเจ้าของมาตรการ (Control Owner) และจะติดตามผลอย่างไร (Monitoring Method) เช่น มีการตรวจสอบรายเดือน (Monthly Review) หรือรายงานผลผ่าน Dashboard

4 มีตัวชี้วัดที่วัดผลได้

มาตรการควรมีตัวชี้วัด (Indicators) เช่น จำนวนเหตุการณ์ผิดปกติที่ลดลง (Number of Incidents Reduced) หรือเวลาตอบสนองต่อเหตุการณ์ (Response Time) เพื่อพิสูจน์ว่ามาตรการได้ผลจริง

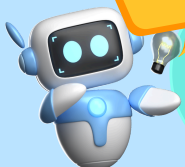

5 ทบทวนและปรับปรุงสม่ำเสมอ

ตรวจสอบประสิทธิภาพของมาตรการเป็นประจำ (Regular Assessment) และปรับปรุงให้ทันต่อสถานการณ์ หรือความเสี่ยงใหม่ ๆ (Update for New Risks)

Quick Tips

“Plan ต้องไม่นิ่ง” จึงกลายเป็นแนวคิดสำคัญ เพราะการวางแผนบริหารความเสี่ยงที่ดี ไม่ใช่แค่การเขียนแผนครั้งเดียวจบ แต่ต้องมีการตรวจสอบ ปรับปรุง และนำไปใช้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
“We love planning, not just the plan.”

ขั้นตอนในการระบุความเสี่ยง (Steps in Risk Identification)

บทวนเอกสาร (Review Documents)

วิเคราะห์เอกสารโครงการ บันทึกประวัติ และรายงานอุตสาหกรรม เพื่อระบุความเสี่ยงที่ทราบ

ระดมความคิดเห็น (Brainstorming)

รวมทีมผู้เชี่ยวชาญจากหลายแผนก เพื่อระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

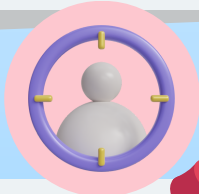
การสัมภาษณ์ (Interviews)

สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้เชี่ยวชาญ และทีม เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

การตรวจสอบ (Checklists)

ใช้รูปแบบมาตรฐานที่อ้างอิงข้อมูลย้อนหลัง และมาตรฐานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อระบุความเสี่ยงทั่วไป

การใช้แบบฟอร์มสำรวจ (Survey)

ใช้แบบฟอร์มสำรวจข้อมูลจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อร่วมระบุความเสี่ยง

การวิเคราะห์สมมติฐาน (Assumptions Analysis)

วิเคราะห์ความถูกต้องของสมมติฐานที่ตั้งไว้ในระหว่างขั้นตอนการวางแผน

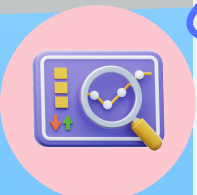
การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

ระบุความเสี่ยงผ่านการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats)

แผนภาพสาเหตุและผล (Cause and Effect Diagrams)

ระบุสาเหตุที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยง โดยใช้แผนภาพรูปโบว์ (Bowtie) หรือแผนภาพก้างปลา (fishbone diagram) หรือ 5 Whys Analysis

แหล่งที่มา : เอกสารประกอบการบรรยาย
โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ
การจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยง
ประจำปีงบประมาณ 2569
โดย ดร.อวิรุทธ์ วัฒนาสาทอง
ผู้อำนวยการศูนย์บริหารความเสี่ยง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดทำโดย งานบริหารความเสี่ยง สำนักงานพัฒนาคุณภาพ มก.
ที่ปรึกษา : ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาคุณภาพ กองบรรณาธิการ : บุคลากรสำนักงานพัฒนาคุณภาพ
ติดตามข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมได้ที่ <https://qd.ku.ac.th>